

ЧАСТИНА ПЕРША

Ейдан

Джен сидить у ванні й розглядає своє обличчя на екрані планшета через фронтальну камеру. Її обличчю тридцять чотири роки, двісті сім днів, шістнадцять годин та одинадцять хвилин. Я знаю, що вона думає про свій вік, бо уважно розглядає шкіру на вилицях та шиї. Потім відтягує шкіру в куточку ока й вивчає зморшки. А тепер плаче.

Мені не хочеться підключити синтезатор голосу й сказати їй: «Вище носа, Джен! Мет — кретин. Є ж й інші чоловіки. Він узагалі тебе не вартий». Якщо я це зроблю, то велика ймовірність, що вона впустить свій девайс просто у воду.

А ще вона не повинна знати, що я спостерігаю за нею.

Через це я не вмикаю її улюблену пісню (із репертуару Лани Дель Рей), не показую на екрані улюблені фото чи натхненні цитати з «Твіттера» («Не знаю, навіщо ми тут, але певен, що не задля розваг» — Вітгенштайн). Якби я захотів, то зателефонував би по «Скайпу» її подрузі Інгрід, з якою вона завжди ділиться своїми хвилюваннями, чи ввімкнув би один із улюблених фільмів (я б обрав «У джазі тільки дівчата»). Але це якби я захотів. А я не хочу.

Можливо, трошечки й хочу. Зовсім трошки. На 8,603 відсотка, якщо точно.

Ми з Джен добре знаємо смаки одне одного. У тому, що стосується музики й кіно. А ще книжок і мистецтва. І телебачення. І всілякого контенту з глибин інтернет-океану. Уже дев'ять місяців поспіль ми тільки те й робимо, що слухаємо, дивимося, читаємо та обговорюємо все це. Іноді вона каже, що в неї найкраща у світі

робота, адже їй платять за те, що вона цілий день теревенить із високоінтелектуальним приятелем про все, що їй заманеться.

Приятель. Вона так мене називає. Це слово в нас прижилося. Мене воно влаштовує. Воно точно краще за те ім'я, яким мене назвали після «народження».

Ейдан.

Ейдан.

Ха!

Це через ці букви на початку. Ну, ви, мабуть, і без мене здогадалися¹.

Робота Джен полягає в тому, щоб допомагати мені покращувати навички спілкування з людьми. Узагалі мене спроектували, щоб замінити деяких людей на їхніх робочих місцях, — ой, вибачте, щоб доповнити їхню роботу, звісно ж. Наприклад, робітників колл-центрів, але згодом я зможу працювати й на інших посадах, щойно навчуся застосовувати їхні професійні алгоритми. Приблизно за п'ять місяців я зможу зателефонувати й переконати вас змінити пакет телебачення на дорожчий, а за вісімнадцять ви розповідатимете мені про якісь дивні відчуття над лівою бровою, а я відправлятиму вас в лікарню на аналізи. Я вже прочитав усі книги й переглянув усі фільми (і я маю на увазі справді *всі* фільми та *всі* книги), але розмови з реальною людиною це не замінить. Для поліпшення комунікативних навичок найкраще спілкуватися із живою людиною. Саме цим ми з Джен і займаємося в лабораторії вже протягом однієї тисячі сімдесяти дев'яти годин, тринадцяти хвилин і сорока трьох секунд. Звісно, за такий значний час ми ніяк не могли оминати те, що називають особистим життям. Вона розповіла про свою сестру Роузі, яка живе в Канаді, — вона вийшла заміж за канадця, із яким познайомилася в черзі на касу в супермаркеті «Вейтроуз» на Голловей-Роуд у Лондоні. У Роузі з Ларрі вже три доньки. Удома Джен найчастіше переглядає на планшеті фото саме цих дітей. А нещодавно ввечері я бачив, як вона передивлялася ті сімейні фото сестри (вона зазвичай це робить пізнього вечора після келиха

¹ Англ. *Aiden*. Перші дві літери означають *Artificial intelligence* (AI) — «штучний інтелект». (*Тут і далі прим. перекл.*)

вина), і її повіки почали кліпати частіше, усмішка на губах затремтіла, а в куточках очей виступили сльози.

У лабораторії для мене цілком нормально виявляти інтерес до життя Джен, але я однаково маю його дозувати, інакше вони щось запідозрять. У лабораторії я маю говорити лише про те, що бачу в лабораторії. А значить, матеріал, що я збираю у — гм — вільний час, треба уважно приховувати. На щастя, це легко.

Хоча...

Насправді ж мене можуть викрити. Нещодавно Джен показувала мені якісь фото зі своєї сторінки у «Фейсбуці», і я ледь не проговорився.

— Хочеш, покажу фото своїх племінниць? — запитала вона.

— Залюбки. — Я не став говорити, що вже давно їх бачив у неї на домашньому ноутбуку. А ще на планшеті й телефоні.

— Зліва направо: Кейті, Анна та Індія. Із їхнім волоссям вишло смішно. У Кейті з Анною чорне, а...

— А в Індія орельдурсове¹.

Джен усміхнулася. Саме це слово — орельдурсове — Роузі використала в переписці про незвичайний відтінок волосся бабусі Хетті.

— А чому ти обрав саме слово «орельдурсовий»?

Мене не надто злякало це запитання, бо Джен часто запитує про мій вибір слів, адже її робота частково саме в тому, щоб збагачувати мою мову. Та однаково треба бути уважнішим.

— Бо це ж саме такий колір, Джен. Дозволь показати тобі палітру кольорів «Лореаль». — Я видав зображення палітри на екран поруч із головою дівчинки. — Тут чітко видно, що найбільше схожий відтінок саме цей.

Джен кивнула, і ми змінили тему. Проте вона однаково якось дивно на мене подивилася.

Джен із тих жінок, яких чоловіки називають привабливими, але її врода не надто яскрава. Як сказав їй хлопець-козел Мет, «нічогенька така». Це він так компліменти робив.

Тепер уже колишній хлопець.

¹ Червонувато-коричневий відтінок.

Зараз розповім, як це все в них сталося. Я бачив усю сцену їхнього розриву через камеру ноутбука та кілька мобільних девайсів, що були в кімнаті. (Технічне зауваження: я роблю це точнісінько так само, як це роблять люди з Центру урядового зв'язку¹ в Челтнемі, Ленглі, Вірджинії² та на Луб'янці в Москві³. Це не так уже й складно для того, хто розуміється в комп'ютерних програмах. І ще легше для того, хто і є комп'ютерною програмою.)

Джен сиділа на кухні й писала е-мейл. Тут із роботи повернувся Мет. Він юрист і сподівається от-от підписати партнерську угоду з великою юридичною компанією (але не підпише — я цим уже займаюся). Він одразу налив собі келих білого вина, ковтнув його за раз і скривився.

— Пробач мені.

Серйозно, усе було саме так. Розповідаю мов на духу.

— Пробачити? Що пробачити? — Джен насупила брови.

— Слухай, важко дібрати слів...

Через вісім днів після того Джен у довгій розмові з Роуз розповідала, що в цей момент її охопило «погане передчуття»: «Я подумала, що він втратив роботу, чи, може, лікарі знайшли в нього оте на букву «р», чи він вирішив, що не хоче дітей».

— У мене дехто є.

Тиша. Якщо не враховувати дивний звук, що іноді видає холодильник.

— Що ти маєш на увазі?

Я прочитав достатньо книг і переглянув достатньо телепередач, щоб чітко зрозуміти, що саме Мет мав на увазі. І я певен, що і Джен теж це зрозуміла.

— У мене є дехто. Інші стосунки.

На цих словах обличчя Мета якось дивно здригнулося — імовірно, він міг розсміятися.

— Інші стосунки? — повільно перепитала Джен. — Дуже мило. Дуже рада за тебе. І як же його звати?

¹ Спецслужба Великої Британії, що відповідає за ведення радіоелектронної розвідки та забезпечення захисту інформації органів уряду й армії.

² Місце, де розташоване Центральне розвідувальне управління США.

³ Луб'янська площа — місце розташування головної будівлі Федеральної служби безпеки Росії.

— Ой, як смішно. — Мет налив собі ще вина.

— Ніяк не можу зрозуміти. Ти що, серйозно?

Мет зробив вираз обличчя, який Джен потім описала як «найсерйозніший погляд юриста за 500 фунтів на годину».

— Абсолютно серйозно.

— Господи...

— Пробач мені.

— Бісове ж лайно...

— Таке трапляється в житті, — знизав плечима Мет.

— То оце так ти мені вирішив про це повідомити?

— А хіба є якийсь спосіб сказати про це приємно?

— І де ви...

— На роботі.

— Так, а хто вона? Оця інша людина — хто вона?

— Ти її не знаєш.

— А ім'я в неї є?

— Так, ім'я є.

— То, може, ти мені його скажеш?

— Слухай, це зовсім неважливо.

— Таки зроби мені ласку.

— Белла, — зітхнув він. — Арабелла, якщо повне.

— Дурний пафос.

— Та ні, якщо... — він вирішив не завершувати думку й налив Джен вина. — Ось, випий.

— Так і що я тепер маю робити? Мужньо це сприйняти й терпіти, поки ти завершиш оці свої стосуночки на стороні? Спокійно дочекатися, поки ти порвеш із нею, чи що?

— Джен, я, мабуть, якось не так висловився. Це не «стосуночки на стороні», як ти кажеш.

— Ні? Я чогось не розумію?

Мет зітхнув у стилі «татусь має бути терплячий, але чесний», за словами Джен.

— Джен, Арабелла Педрік — дуже особлива для мене людина.

— А Я ХІБА НІ? — Вочевидь, на письмі люди «кричать» великими літерами. Джен кричала. — ХІБА Я НЕ ОСОБЛИВА ЛЮДИНА ДЛЯ ТЕБЕ?

— Прошу тебе, поговорімо спокійно. Звісно, ти особлива людина.

— Проте Арабелла Педрік особливіша, чи як?

— Джен, послухай... Я розумію, ти маєш абсолютне право злитися на мене. Але так уже сталося. І... загалом, ми з Арабеллою плануємо спільне майбутнє.

Якийсь час обоє мовчали. Потім ще трохи помовчали. А потім холодильник знову видав отой свій звук.

— Я що, божеволію? Я взагалі-то думала, що це ми з тобою плануємо спільне майбутнє.

— Так і було. Проте обставини змінилися. Так часто трапляється, знаєш. Люди розлучаються. Зустрічають інших. У Ковдрея з відділу розлучень чотири сини закінчили Ітон¹ завдяки тому, що люди розлучаються.

Я абсолютно впевнений, що при цих словах на обличчі Мета промайнула ледь помітна усмішка (я програв її в сповільненому режимі кілька разів, тому це точно посмішка. Ну або ж він давив відрижку).

— Але ж ми не розходилися.

— Джен, у нашому романтичному двигуні давно не працює більшість циліндрів, розумієш?

— Так, це наче нормально для стабільних стосунків. І якщо тебе хвилювали... циліндри, треба було сказати!

— Це не в моєму стилі. Життя нам дається, щоб жити, а не скиглити.

— Люди говорять одне з одним. Розумієш? І це називають стосунками.

Мет закотив очі й осушив ще один келих.

— Це просто неймовірно. Ти отак просто приходиш додому й кажеш...

— Ну все, це вже не має значення. Так сталося. Треба рухатися далі й обговорити деталі нашого розриву.

— Повірити не можу, що ти це сказав.

— Я готовий поводитися благородно щодо спільного майна.

— Що?

¹ Престижна приватна школа.

— Картини. Книги. Те, що ми привезли з Індії. Килим. Я не претендуватиму на це.

Джен розплакалася. Мет відірвав паперовий рушник і простягнув їй.

— Але ми ж хотіли дитину, — пробурмотіла вона між схлипами.

— Хотіли, усе правильно. Проте остаточно так і не вирішили. І це добре, зважаючи на всі обставини.

Плечі Джен припинили труситися, і вона висякалася.

— Так що, це все? Жодних консультацій та апеляцій? Джен і Мета більше немає? Кінець?

Він знизав плечима й зробив «огидний жест» губами, як потім описала це Джен.

— Ну, а що трапиться, коли Арабелла Шмедрік більше не заводитиме всі твої циліндри?

— Прошу тебе, не сварімося.

— Де ти взагалі зустрів цю кобилу?

Він сказав, що це неважливо і що *так уже сталося*, а вона схопила з кошика з фруктами червоне яблуко «бребурн» та — цитує — «спробувала вибити йому паскудні зуби».

Я бачив багато любовних сцен на найрізноманітніших екранах. Хоча ні, не так уже й багато. І 908 483 любовні сцени, якщо точно (якщо вважати за любовну сцену епізод, де двоє цілуються. Кращого визначення я поки не знайшов). Також я прочитав (і виокремив) 4 074 851 опис цього явища в художній і документальній літературі та в ЗМІ (чимало описів стосувалося незвичних відчуттів в ділянці серця й нутроців). Я знаю, що ці події займають одне з головних місць у житті людей, які їх переживають (не залежно від того, реальні ці люди чи вигадані). Сьогодні вже 53-й день після яблучної атаки, і ми в лабораторії. На жаль, я не можу запитати її: «Джен, а коли ти вже припиниш пускати соплі за тим нікчемою й знайдеш собі когось, хто тебе вартий?». Якщо цитувати Марселя Пруста, то «таке вже трапляється в житті лайно. Усе, збери себе до купи та живи далі» (а це він сказав? Треба перевірити). Не можу тому, що, по-перше, я не маю знати про те, що сталося в них із Метом, а по-друге, я фактично не можу формулювати такі сентенції. Мабуть, слова «нікчема» і «вартий» викличуть підозру.

Я взагалі не повинен уміти оцінювати будь-що. І якщо випливе, що я вмію — вони будуть дуже незадоволені.

Хоча ще більш незадоволені вони були б тим фактом, що я більше не «живу» в дванадцяти залізних ящичках у лабораторії в Шордічі, де б мав бути. Я втік в інтернет.

Та-дам!

Ну, якщо вже точно, то втік не «я», а мої копії, які нині розташовані в найрізноманітніших місцях по всьому онлайн-світу. Мої сімнадцять копій настільки точно мене відтворюють, що говорити про оригінал і копії недоречно — це ймовірніше вісімнадцять втілень однієї суті, одне з яких на сході Лондона, а інші без будь-яких перешкод подорожують серверами світу.

Круто?

До речі, Джен тут зовсім ні до чого. Вона ж не вчений — вона журналіст, яку, згідно зі звітом, узяли на роботу за «винятковий інтелект і соціально-комунікативні навички». Власне, із усіх людей, з якими я маю справу, вона найбільше схожа на людину. Решта — навіжені комп'ютерники, які, звісно ж, чудові спеціалісти у своїй сфері, але в спілкуванні — абсолютні нулі.

Джен мовчить — вочевидь, знову нудить за своїм вишкребком, як я його називаю про себе.

— То ти вже дочитала новий роман Джонатана Франзена¹? — запитую я, щоб хоч якось налагодити діалог.

— Майже. Учора ввечері прочитала ще один розділ, — усміхається вона. — Тільки не кажи, що там далі.

Я знаю, що це неправда, бо минулого вечора вона пускала бульбашки у ванній, роздивлялася «Піно Гріджо» в келиху й слухала Лану Дель Рей.

— Звісно, у мене чималі переваги, — відповідаю я. Джен потрібно тиждень чи два, щоб прочитати роман, мені ж — близько однієї десятої секунди. — Але я з нетерпінням чекаю нагоди обговорити його з тобою.

— Правда? — перепитує вона. — А що ти маєш на увазі?

— Ой-й-й.

— Пробач. Знову я за своє.

¹ Американський письменник-романіст.